

Владислав НИЖНИК,
студент,
Назар КОРНАЧЕВСЬКИЙ,
студент,
Василь МАЗУРИК,
аспірант,
Західноукраїнський національний університет

СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ ДИВІДЕНДНОЇ ПОЛІТИКИ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Світова практика ідентифікації, обліку та виплати дивідендів вказує, що існує спектр принципово різних методів та видів дивідендної політики залежно від типових критеріїв, використовуваних у процесі розрахунку дивідендів.

Згідно пп. 14.1.49 Податкового кодексу України (у редакції від 07.02.2023 р.) дивіденди – «платіж, що здійснюється юридичною особою, в т. ч. емітентом корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів чи інших цінних паперів, на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку» [3].

Ряд науковців наголошує на існуванні певних відмінностей у підходах до розрахунку дивідендних виплат залежно від галузевих особливостей, зокрема Бруханський Р. Ф. стосовно аграрних підприємств диференціює наступні: «стабільної питомої ваги дивідендів у прибутку (обмежує дію суб'єктивних факторів при визначенні розміру поточних дивідендів; обсяг виплат перебуває у прямій залежності від розміру прибутку; виникає суттєве обмеження інвестиційних можливостей підприємства у випадку одержання незначного прибутку); фіксованих дивідендних виплат (дивіденди виплачуються у попередньо визначеному стабільному розмірі; акціонер практично не зацікавлений у збільшенні обсягу прибутку); постійного росту дивідендів (в основі даної політики лежить, передусім, психологічний фактор впливу; дивіденди в більшості випадків штучно занижені; орієнтація на перспективу); стабільності виплат (підприємство з метою підтримання сприятливого інвестиційного іміджу стабільно сплачує дивіденди за будь-яких результатів діяльності); залишкова політика (дивіденди формуються згідно залишкового принципу – після задоволення всіх потреб підприємства щодо розподілу прибутку; існує фактор ризику недоодержання доходів); повної капіталізації прибутку (реінвестування отриманих доходів; повна невиплата дивідендів або альтернатива отримання доходу у вигляді цінних паперів шляхом збільшення обсягу персонального статутного внеску) [2, с. 222].

На нашу думку, весь спектр пропонує дивідендних політик може бути використано бізнесом для досягнення певної мети під час конкретної ситуації. Вибір і фактичне впровадження певного типу дивідендної політики компанії визначається багатьма факторами, такими як економічні, правові, адміністративні та соціальні впливи. Тому систематичне застосування конкретних варіантів дивідендної політики вимагає виваженого, економічно обґрунтованого підходу з урахуванням специфіки національної економіки, специфіки конкретного підприємства та стратегічних завдань діяльності.

Окремі науковці доводять, що «обмеженість стандартів та неактуальність іншої нормативної бази бухгалтерського обліку все частіше не дозволяє в сучасних умовах динамічної економіки враховувати специфіку й особливості діяльності підприємства в кібер-інформаційному середовищі. Це зумовлює необхідність застосування інструментів бухгалтерського інжинірингу в обліковій політиці підприємства» [1, с. 31].

Науковці у сфері бухгалтерського обліку з умовах цифрової економіки наголошують останніми роками, що під впливом еволюції сучасних інформаційних систем та обліково-інформаційних технологій значно трансформуються методологія та практика обліку.

Спектр сучасних тенденцій і факторів еволюції бухгалтерського обліку «визначають методологію обліку, принципи, процедури, змістову спрямованість і характеристики інформаційного продукту, внутрішню структуру, вибір видів обліку та їх інтеграцію, ідентифікацію та систематизація об'єктів обліку,

встановлення критеріїв їх визнання та систематики, формують найбільш перспективні напрями вдосконалення облікової системи як важливого інформаційного ресурсу глобального інформаційного економічного середовища, зокрема використання безконтактної ідентифікації та технології Blockchain як способу фіксації та зберігання економічних фактів, агрегованих даних, фінансових та нефінансові звіти та фільтри їх надійності» [4, с. 581].

Втілення конкретної дивідендної політики повинно здійснюватись у певному порядку, включаючи обов'язково аналіз факторів, що впливають на дивідендну політику, вибір виду дивідендної політики та розподілу прибутку, визначення розміру та форми виплати дивідендів, оцінку ефективності дивідендної політики.

Оскільки виробничі результати діяльності аграрних підприємств значною мірою залежать від природно-кліматичних факторів, це змушує їх встановлювати невеликі та непостійні розміри дивідендів. Основною причиною низької інвестиційної привабливості вітчизняного агробізнесу є низька прибутковість цієї діяльності. Крім того, кризовий економічний стан вітчизняного аграрного виробництва вимагає, щоб значна частина прибутку була спрямована на оновлення матеріально-технологічної бази підприємства, компенсацію нестачі обігових коштів, будівництво нових виробничих потужностей тощо. Тому в сучасних умовах господарювання більшість аграрних підприємств змушена застосовувати дивідендну політику залишкового принципу, тобто фактичний розмір і розподіл дивідендів визначається лише після вирішення всіх виробничо-інвестиційних проблем.

Список використаних джерел

1. Батрин П. Інжинірингова архітектура системи бухгалтерського обліку / Інноваційний розвиток освіти, науки, бізнесу, суспільства та довкілля в умовах глобальних викликів: матеріали VI Національної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених [Тернопіль, 17 листопада 2021 р.]. Тернопіль: Вектор, 2021. С. 31-32.

2. Бруханський Р.Ф. Оптимізація процесу нарахування і виплати дивідендів у сільськогосподарських підприємствах України. Інноваційна економіка. 2010. Випуск 5 (19). С. 220-224.

3. Податковий кодекс України : Закон України від 23.12.2010 р. № 2856-VI. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/T10_2755?an=10631

4. Spilnyk I., Brukhanskyi R., Yaroshchuk O. Accounting and Financial Reporting System in the Digital Economy. Proceedings of 10th International Conference IEEE Advanced Computer Information Technologies, ACIT'2020, pp. 581-584.